

Af Susan Hart,
psykolog og ph.d.

Hvad forsker danske psykologer i? Det skiftes de til at skrive om i denne ph.d.-stafet. Her skriver Susan Hart om sin ph.d. med titlen *Psychometric properties of the Emotional Development Scale*, der blev forsvaret d. 8. november 2018 på Aalborg Universitet.

Emotionel udvikling – en uset vigtig dimension

For 30 år siden påbegyndte jeg arbejdet med at forene eksisterende teorier til en samlet forståelsesramme af emotionelle udviklingsprocesser ud fra, hvordan neurale strukturer stimuleres gennem et samspil mellem medfødte kompetencer og relationel stimulation. Forståelsesrammen er udviklet med det formål at forstå og navigere i den komplekse verden af følelsesmæssig-, personligheds- og social udvikling samt belyse betydningen af samregulering mellem forældre og børn. Herigennem kan man opnå en større forståelse for børns normale følelsesmæssige udvikling, og hvordan denne udvikling kan fremmes eller forstyrres af samspillet mellem medfødte og relationelle problemstillinger. Dette kan præcisere, hvordan man kan støtte sårbare børn, unge og voksne (Hart, 2011).

Megen forskning, (bl.a. Bowlby, Stern og Trevarthen) har påvist, at børn har en medfødt evne til at danne samhørighedsbånd, men for at de kan udvikle deres emotionelle potentiale, har de behov for følelsesmæssig afstemt kontakt. Ved at støtte synkroniserede følelsesmæssige afstemningsprocesser gennem nonverbal kontakt, forbedres børns selvreguleringskompetencer, deres indlevelsesevne og i sidste ende deres evne til mentalisering. Følelsesmæssig udvikling foregår således sekventielt gennem forfinede interaktionsprocesser livet igennem (Hart & Jacobsen, 2019a; 2019b).

Børn, som har modtaget tilstrækkelig emotionel stimulering med gennemsnitlige almindelige medfødte kompetencer, vil inden et-årsalderen have udviklet basal tillid, synkroniseringsevne og kunne udveksle følelser såsom glæde, vrede og

tristhed. I 1-2-årsalderen begynder de at kunne symbolisere, bl.a. gennem "lade som-om leg". Her trænes også den begyndende socialisering, hvor de skal kunne regulere deres adfærd, fx ved at adlyde krav om at standse noget, der er lystbetonet. I 2-4-års alderen begynder børn at kunne skelne mellem leg og virkelighed, tillægge fiktive figurer intentioner og reagere med stolthed på opgaver, som de klarer og får anerkendelse for. De begynder at kunne benytte sig af sprog og leg for at modulere og kontrollere emotionelle udtryk og erfaringer. Fra 4-8-årsalderen begynder de at kunne indgå i fællesleg, som er opbygget i en gensidig proces gennem rolleleg og indgå i lege, der gør det muligt at indgå i gensidig fantasileg og sociale samspil. I løbet af denne periode får sproglig formidling en stadig vigtigere plads i børns kommunikation. Fra 8-12-årsalderen begynder de at kunne reflektere over egne og andres indre mentale tilstande og handlinger gennem mentaliseringsevne.

Undersøgelser og vurderinger af børns følelsesmæssige udvikling, der er baseret på et teoretisk fundament, er vigtige for at kunne støtte fagpersoner i at vurdere en hensigtsmæssig indsats. Siden 2012 har jeg i samarbejde med psykologkollegaer Jesper Birck og Knud Hellborn udviklet et måleredskab, Emotional Development Scale (EDS), til at vurdere 4-12-årige børns aktuelle følelsesmæssige funktionsniveau. Det psykometriske måleredskab udkommer på Psykologisk Forlag Hogrefe A/S i begyndelsen af 2020.

I dag er EDS opdelt i seks niveauer, men i perioden, hvor ph.d.-projektet var under udarbejdelse, bestod EDS af tre mentale organiseringsniveauer. Det første organiseringsniveau måler basale reguleringsfærdigheder gennem arousalregulerings-, kropssansnings- og synkroniseringsevne. Det andet organiseringsniveau måler relationelle færdigheder gennem evnen til at regulere sine følelser og afstemme sig emotionelt med andre. Det tredje organiseringsniveau måler behovsstyrings-, symboliserings- og refleksionsniveau, som gør det muligt at foretage viljeshandlinger, hæmme impulser, formidle sig sprogligt og mentalisere.

Hovedformålet med min ph.d. var at undersøge EDS' reliabilitet og validitet ved at måle funktioner, det vil sige funktioner, kompetencer og sårbarheder, på de tre mentale organiseringsniveauer, hos en gruppe henviste og ikke-henviste børn mellem

4-12 år. For at undersøge validiteten af EDS blev den korreleret med vurderingsmetoderne *Marschak Interaction Method of Psychometrics* (MIM-P), der måler samreguleringskvaliteten mellem forælder og barn, og *Emotional Mentalizing Scale* (EMS), der måler forælders mentaliseringskapacitet, samt to evidensbaserede standardiserede spørgeskemaer (*Parent Stress Index* (PSI) og *Parent-Child Relationship Inventory* (PCRI)).

For at sikre, at der ikke fandtes andre relevante vurderingsmetoder, der måler emotionel udvikling, foretog jeg en omfattende litteratursøgning. Denne søgning fandt ingen vurderingsmetoder, der opdeler følelsesmæssige funktioner ud fra mentale organiseringer og vægter sekventielle niveauer for følelsesmæssig udvikling, bortset fra the *Neurosequential Model of Therapeutics* (NMT) udviklet af bl.a. Bruce Perry, som dog ikke er specifik omkring måling af emotionelle kompetencer.

Deltagerne i den empiriske undersøgelse var 36 børn i alderen 4-12 år, fordelt på otte dagfamiliebehandlingscentre, placeret geografisk forskellige steder i Danmark, som hver deltog sammen med én af deres forældre. I studiets eksperimentelle design deltog 18 psykologer. Da EDS er udviklet i samarbejde med Psykologisk Forlag Hogrefe A/S indgik deres ad hoc-afprøvning på 213 afprøvninger ud over de 36 familier i den empiriske undersøgelse. Undersøgelsen bestod bl.a. af en analyse mellem ikke-henviste og henviste børn for at undersøge forskellen mellem de to grupper sammen med alders- og kønsforskelle.

Overordnet viste en sammenligning mellem henviste og ikke-henviste grupper, at der var en signifikant forskel mellem de henviste og ikke-henviste. Derudover kunne der påvises en udvikling af følelsesmæssige kompetencer mellem gruppen af 4-8-årige og 9-12-årige i både den ikke-henviste og den henviste gruppe, dog var den emotionelle udvikling større for den ikke-henviste gruppe sammenlignet med den henviste. Mht. til fordelingen af kompetencer på de tre mentale organiseringsniveauer var forskellen mellem henviste og ikke-henviste svagere på organiseringsniveauet, der måler relationelle færdigheder sammenlignet med de to andre niveauer.

Resultatet antyder, at den store gruppe af ikke-henviste børn har højt udviklede behovsstyrings- og refleksionskompetencer, men ikke

nødvendigvis høje relationelle kompetencer. Børn, der henvises, synes mere at have vanskeligheder med arousalregulering, adfærd, impulsivitet, behovsstyring og opmærksomhed end ringe indlevelsesevne, empati og relationelle kompetencer.

I forhold til den henviste gruppe var forældrenes vurdering af barnets emotionelle kompetencer langt mere negativ end psykologens vurdering, målt gennem EDS, mens i gruppen af ikke-henviste var der en mere moderat til meget positiv bias med hensyn til barnets emotionelle kompetencer, set i relation til psykologens vurdering. Dette kunne tyde på, at hvis forældre ikke har grund til bekymring for deres barn, anser de, at deres barn har veludviklede følelsesmæssige og relationelle kompetencer, men hvis barnet har vanskeligheder, eller forældrene måske selv er i følelsesmæssig ubalance, opfatter de deres barn i et mere negativt lys. Det kan også tyde på, at de ikke-henviste børns forældre, i modsætning til de henviste børns forældre, er i stand til at ændre deres syn på barnet i overensstemmelse med barnets modningsproces, og at de ser barnet i et mere positivt lys end de henvistes forældre (Hart 2019 c).

Fraværet af signifikante korrelationer mellem EDS og forældrenes mentaliseringskompetence antyder, at der ikke er sammenhæng mellem de henviste forældres mentaliseringskapacitet og barnets følelsesmæssige udvikling og kompetencer, målt gennem EDS. Dette kan afspejle, at børn i denne alder er mere påvirket af samspillet med omgivelserne uden for familien i forhold til deres følelsesmæssige udvikling, fx samspil med jævnaldrende, lærere osv. Barnets egen evne til selvregulering spiller også en vigtig rolle i denne henseende.

Resultaterne af den empiriske undersøgelse tyder på, at EDS er en pålidelig metode til at måle følelsesmæssige kompetencer, funktioner og sårbarheder hos 4-12-årige børn og er egnet til at bestemme det emotionelle, mentale organiseringsniveau, selvom mere forskning er nødvendig. Ved at have fokus på børns personlighedsudvikling, bliver det i langt højere grad muligt at undersøge, hvordan man støtter særligt udfordrede børn og deres familier (Hart & Jacobsen, 2019c).

De positive resultater vedrørende EDS har medført udvikling af en screeningsversion med navnet *Neuroaffektiv Analyse*, så såvel psykologer som andre faggrupper kan foretage en screening af børn, unge og voksnes emotionelle kompetencer i

forbindelse med tilrettelæggelse af en intervention. Denne kan anvendes som en optakt til en yderligere vurdering gennem EDS, hvis det skønnes nødvendigt. Den norske regionale organisation RVTS er medudviklere af den elektroniske version af screeningsmodellen i såvel en dansk, norsk, engelsk og tysk version. I løbet af 2020 igangsættes certificering og forskning i Den neuroaffektive analyse. ●

Referencer

- Hart, S. (2011). *The Impact of Attachment. Developmental Neuroaffective Psychology*. New York: Norton.
- Hart, S. & Jacobsen, S.L. (2018a). The neuro-affective triangle and organizing intervention in family- and psychotherapy – A new conceptual framework for family therapy. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*. DOI:10.1002/anzf.1333.
- Hart, S. & Jacobsen, S.L. (2018b). *Zones of proximal emotional development – Psychotherapy within a neuroaffective perspective*. *J. Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy*, 17:1, 28-42, DOI: 10.1080/15289168.2018.1425588
- Hart, S. & Jacobsen, S.L. (2019). The Emotional Development Scale: Assessing the Emotional Capacity of 4-12 Year Olds. *J. Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy*, 18:2, 185-195, /doi.org/10.1080/15289168.2019.1583056